

Nem a színt, a hangot, a felfogó szerveink által az agy-központba juttatott, mindentől független érzékletet éli meg az ember, hanem az összbenyomást, a konfigurációt... Viszont a konfiguráció felismerésénél sem áll meg a lélektan. Jaensch, Springer, Kraeger, és Driesch kutatásai végül is a modern német lélektan két nagy ujkori egyénisége: Müller-Freienfels vitalizmusa és William Stern széles, a személyiség dinamikus egységébe foglalt rendszeréhez vezetnek. Egyoldalú irányzatok gyűjtőnév alatt: az általános lélektani kísérletektől elütő tárgyú lélektani rendszerekben, Freud pszichoanalízisét, Adler individual-pszichológiáját, Jung tipológiáját, valamint a karakterológia különböző válfajait ismerteti még Margineanu könyve.

Külön értéke a könyvnek a különböző iskolák, irányzatok után az az általános összefüggő rész, amely részletesen tárgyalja a bölcsélet, a történelem- és társadalom-, a fiziológia-, biológia- valamint az orvostudományok befolyását a lélektan kialakulására. Az élvezetes stílusban megírt könyv a nagyközönség széles rétegei számára is nélkülözhetetlen. (Feltette Ferenc)

**IORGU IORDAN: GRAMATICA LIMBII ROMÂNE. (Cartea Românească. 1938.)**

Az utóbbi években a nyelvtani érdeklődés igen elterjedt a román sajtóban. Egyik napilap hosszú ideig rovatot tartott fenn nyelvészeti tanácsok számára. Mások hetenként vagy ritkább időközökben nyelvi kérdéseket tárgyaló cikkeket közölnek. S még ha e cikkek szerzői nem is mindig bírnak kellő képzettséggel, ha a tanácsok, amiket adnak gyakran hibásak is, a nyelvtani rovatok pusztá létezése az olvasók tényleges érdeklődését mutatja a kérdés iránt.

Ha a hivatalos szakemberek felé fordulunk azonban, azt tapasztaljuk, hogy az ő tevékenységük egészen más irányu. Tény, hogy néhány évvel ezelőtt megkísérelték egy egyetemi gárda megalakítását a neologizmusok elleni védekezés céljára, de ez a kísérlet, amint azt könnyű volt előrelátni, sajnálatos módon meghiusult. Az év folyamán beszéltek még egy szervezkedésről, melynek hivatása a nyelvtani tudományok terjesztése lett volna s felvetődött, hogy az egyetemeken tartsanak tanfolyamokat a román nyelvtanból. Ezek a kísérletek sem váltak valóra: az amit várunk az egyetemi szakemberektől s az, ami hiányzik, az a komoly tanulmány a helyes román grammatikáról. J. A. Candrea nyelvtanán kívül, melyet 1901-ben tettek közzé francia nyelven (azóta ujranyomták románul, de változtatás nélkül), néhány hónappal ezelőttig nem volt egyetlen szakember által írt román nyelvtan sem. Természetesen eltekintek itt a középiskolák alsó osztályai számára készült tankönyvektől, melyek még ha jól szerkesztettek is, nagyon elementárisak ahhoz, hogy felnőttek használhassák azokat, s főleg tankönyv-jellegük miatt nem nyerhetik meg a nagyközönség érdeklődését.

Iorgu Iordan Gramatica limbii române (Cartea Românească) így olyan kezdeményezést jelent, ami követésre méltó. I. Iordan, aki jelenleg a Iasi-i egyetem filozófiai karának dékánja, régi és megbecsült kutatója a román és rokonyelveknek, aki számtalan idevágó tanulmányt tett már közzé román, francia és német nyelven. Az utóbbi években érdeklődését teljesen lekötötte a mai nyelv, minden megnyilvánulásában: köznapi beszéd, argo, irodalmi nyelv, újságírói nyelv, stb., amint ez utóbbi dolgozataiból is kiderül. Épp ezért I. Iordan volt kétségtelenül a leghivatottabb, hogy ösztönzést adjon az eddig annyira elhanyagolt román nyelvtani kutatások ujrafelvetelére.

A 255 oldalas oktáv alakú könyv a legújabb elméletek világa mellett a román grammatika összes fejezeteit tárgyalja: kiejtést és írást, alaktant, mondattant és stilsztikát. Legfőbb jótulajdonsága: az előadás világossága és minden kérdésnek egyszerű formában való tárgyalása; különös figyelem az olyan kérdések iránt, melyekbe a nem szakember lépten-nyomon beleütközik s amelyeket ennek ellenére a szakemberek csaknem teljesen figyelmen kívül hagytak eddig (pl. helyesírás, írásjelek használata, stb.); végül, nagyon jelentős dolog, a törekvés, hogy felvilágosítsa a kisebbségeket azokról a hibákról, melyeket leggyakrabban követnek el, ha románul írnak vagy beszélnek. Ez a teljesen új részletkérdés megérdemli, hogy hosszabban beszéljünk róla. Nem arról van itt szó, hogy szemrehányást tegyen azoknak, akik nem tudták teljesen elsajátítani a román nyelvet, hanem hogy segítséget nyújtson nekik ennek mielőbbi elérésére. Ép' ezért azt hiszem, senki sem sértődhetik meg, ha egy fejezet során azt találja: a kisebbségek ezt és ezt a hibát szokták elkövetni, a hiba így magyarázható, a helyes kifejezés a következőképp hangzik...

Természetesen egy ilyen könyv nem igényelheti, hogy véglegesen megoldja az összes kérdéseket. Az, amit kívánhatunk tőle elsősorban, hogy hű képét adja a jelenlegi ismereteknek, másodsorban, hogy sugalmazzon számunkra kutatásokat, ezeknek az ismereteknek tökéletesítésére. Ezekben a tekintetekben, I. Jordan teljes sikert ért el. (*Al. Gaur*)

**HELMUTH KLOTZ: MILITÄERISCHE LEHREN DES BÜRGERKRIEGES IN SPANIEN. (Paris 1938)**

Az egykori német tengerésztiszt, ki a *Der neue deutsche Krieg* c. frappáns könyvével lett ismert, most gazdasági és katonai elemzését adja a polgárháborúnak. Felfedi a háttérben mozgó hatalmak érdeklődésének rejtett, de valódi okait, élesen kiexponált fotográfiát adva a tendenciózusan elrajzolt képek helyett.

A német imperializmus világháború előtti Spanyolországra vonatkozó magatartása: a császár provokatív tengeri látogatása (1905), a *Panther* cirkáló már-már háborús konfliktust kiobbantó agadiri kalandja (1911), valamint Németországnak Spanyolországot a világháborúba bevonni akaró törekvése ugyanugy tárgyalás alá kerülnek, mint a másik érdekelt hatalom kapcsolatai Primo de Riverához és ellenszenva a haladó Spanyolországgal szemben. Az u. n. „geostratégiai“ helyzet kedvező volta, illetve fontossága: a Baleárok, Gibraltár, Spanyol-Marokkó (az afrikai német gyarmatpolitika legfontosabb góca), az alig kiaknázott nyersanyag tartalék: a baszk vasérc, Rio-Tinto rézkincse, Almaden a világpiacon ugyyszólván monopol helyzetű dus higanybányái, Spanyol-Guinea kaucsukja, egyaránt csábitják az idegen imperializmusokat.

Klotz gazdagon dokumentált anyagot hordott össze az intervenció erejére és intenzitására vonatkozólag, és ezekkel bizonyítja a szemben álló felek anyagi felkészültségének aránytalanságát, amelyet a törvényes kormány csapatai bizonyos mértékig heroizmussal pótolnak. Bombákat, kézi- és gépfegyvereket, ágyukat és bombavető repülőgépeket, tankokat és hajóágyukat ábrázoló képeket látunk, melyek nem spanyol földön készültek és e hadigépek kiszolgáló személyzete sem belföldi. A polgárháború katonai tapasztalatai halomra döntötték főleg az u. n. dinamikus államokban divatos „villámháború“ elméletét, mely lerohanással és pánikkeltéssel igyekszik azonnali sikert elérni. Ezek vágyálmok, amikkel szemben a megmerevedett frontok hosszantartó háborúja a valóság. (*László Vilmos*)